

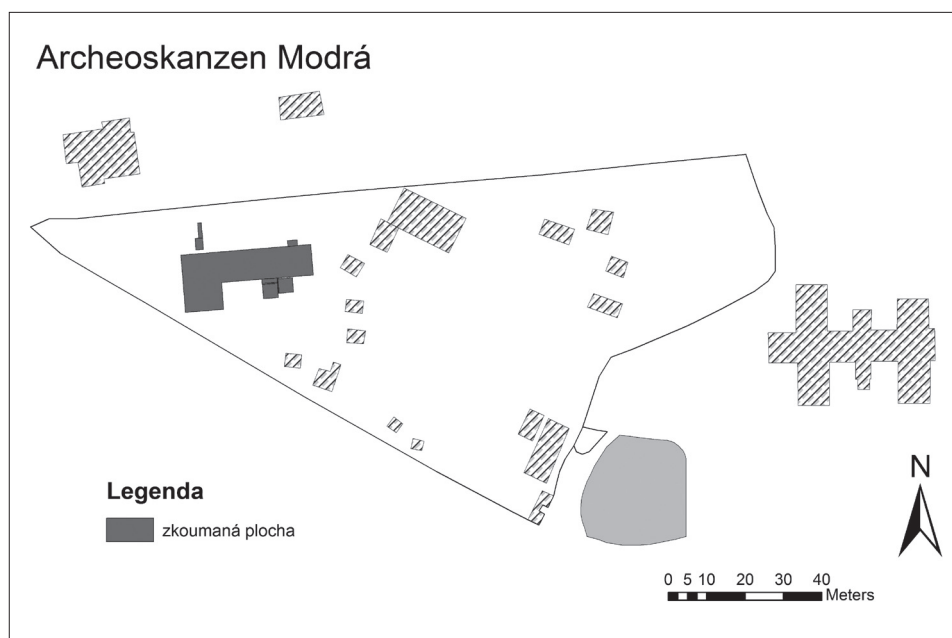
ARCHEOLOGICKÝ VÝZKUM NA KATASTRU OBCE MODRÁ – HRUBÝ DÍL V ROCE 2009

Tomáš Chrástek, Slovácké muzeum, Uherské Hradiště

V červenci roku 2009 proběhl archeologický výzkum na polykulturním sídlišti Modrá – Hrubý díl. Zkoumaná plocha měla výměru necelých 400 m² a celkem bylo prozkoumáno a zdokumentováno asi 306 tun zeminy. Bylo zachyceno 7 objektů a získána bohatá kolekce archeologického materiálu.

V červenci roku 2009 provedli pracovníci Slováckého muzea na základě objednávky obce Modrá zjišťovací archeologický výzkum v prostoru archeoskanzenu. Archeologický výzkum předcházela plánovaná výstavba rekonstrukce takzvaného Metodějova paláce z Uherského Hradiště-Sadů. Cílem archeologického výzkumu bylo zjistit nálezkové situace a archeologické kontexty v prostoru budoucí stavby.

Lokalita se nachází na katastrálním území obce Modrá v areálu archeoskanzenu, na ostrožně nad údolím Salašky a Modřanského potoku v nadmořské výšce 211 m. n. m., severovýchodně od křižovatky silnice Staré Město–Velehrad–Modrá. V souvislosti s výstavbou archeoskanzenu zde probíhal intenzivní výzkum od roku 2001 do roku 2006. Bylo zde zachyceno např. obydlí s otopným zařízením a jeden blíže neurčitelný sídlištní objekt z konce doby halštatské (Vaškových 2001), 4 časně laténské objekty a zásobnice ze střední doby hradištní (Vaškových 2003), destrukce germánské pece datované do fáze C3/D1 (Zeman 2008). Zkoumaná plocha z roku 2009 se nacházela západně za obytnými srubovými stavbami, v místech bývalého ovocného sadu, jižně od okraje ochranného pásma NKP. Severovýchodní roh sondy byl ve vzdálenosti 14,8 m od jihozápadního rohu kuchyně a 9,6 m od západního rohu pekárny, severozápadní roh sondy byl 49,5 m od jihozápadního rohu kuchyně a 41,8 m od západního rohu pekárny (obr. 1).

1. Lokalizace plochy výzkumu v rámci archeoskanzenu.

Metodika výzkumu a postup prací

Plocha výzkumu byla odkrývána po jednotlivých vrstvách až na sprašové podloží, přičemž každá vrstva byla geograficky a fotograficky podrobně dokumentována systémem úrovní a podúrovní. Úroveň značí dokumentovanou plochu, podúroveň poté vrstvu pod dokumentovanou plochou. Dle půdorysu zamýšlené stavby byla vyměřena základní sonda S1. Tvar sondy měl podobu písmene L, nejdelší strana měla rozměry 34×8 m a orientaci západ-východ, boční výběžek přesahoval o 10×7 m. Plocha sondy byla rozčleněna na 16 sektorů, označených písmeny A až P. Sektory A, B, C, D, J, K, L, M, N, O měly rozměr 5×5 m, sektory E, F, G, H měly 5×3 m, sektor I měl 4×3 metrů a sektor P 4×5 m. První vrstva – PUR00 (drn), o síle 10–15 cm, byla po celé ploše sondy S1 skryta bagrem, všechny následující odkryvy již probíhaly ručně, mocnost jednotlivých vrstev byla mezi 25–30 cm.

Jako první byly po celé ploše na UR03 skryty sektory J, K, L. Vyrýsovaly se 4 objekty (O1, O2, O3, O6).

Severně od sektoru J a K byla vytyčena sonda S2, rozdělená na dvě části (severní a jižní) S2J s rozměry 2×3 m, S2S s rozměry 4×1 m. Mezi sondou S1 a S2 zůstal profil o šířce 1 m. Obě části sondy byly skryty až na UR03, nebyly zde však již zachyceny žádné objekty.

Odkryv pokračoval v sektorech N, O, P, G, H, I. V sektoru O byl na UR02 zachycen okraj propálené mazanice (objekt O4). Sektor N byl skryt na UR03 po celé ploše, sektory G, H, I, O, P byly skryty po celé ploše na UR02 a ve vybraných místech provedeny kontrolní řezy na UR03. Při jižním okraji sektoru G ve vrstvě PUR02 byla zachycena koncentrace keramiky a v místech koncentrace se na UR03 vyrýsoval vrstvou černozemě severní okraj objektu O5.

V místech mazanice byla vytyčena sonda S3 s rozměry 2,5×1,5 m. Byla skryta na úroveň UR02 a zachycen celý objekt O4.

Jižně od sektoru G byla vyměřena sonda S4S 4×1,1 metr, S4J 4×4 m a na východ od nich navazující S5 s rozměry 4×4 m. Mezi sondami byl ponechán profil o šířce 25 cm. Materiál ze sond byl odebírán a tříděn po vrstvách a po čtvercích o rozměrech 1×1 m, přičemž veškerá hlína byla přesívána, aby se získal reprezentativní vzorek materiálu. Obě sondy byly skryty až na UR03, kde se podařilo zachytit celý objekt O5.

Sektory A, B, C, D byly skryty po celé ploše až na UR03. Zde se na rozhraní sektorů C a D podařilo zachytit objekt O7. Na severní straně byl ponechán mezi sektory C, D a J, K profil o šířce 20 cm.

Sektory E, F, M byly ponechány jako kontrolní a v závěru byly pouze křížově prokopány až na UR03. Nebyly zde zachyceny žádné objekty (obr. 2).

Objekt O1

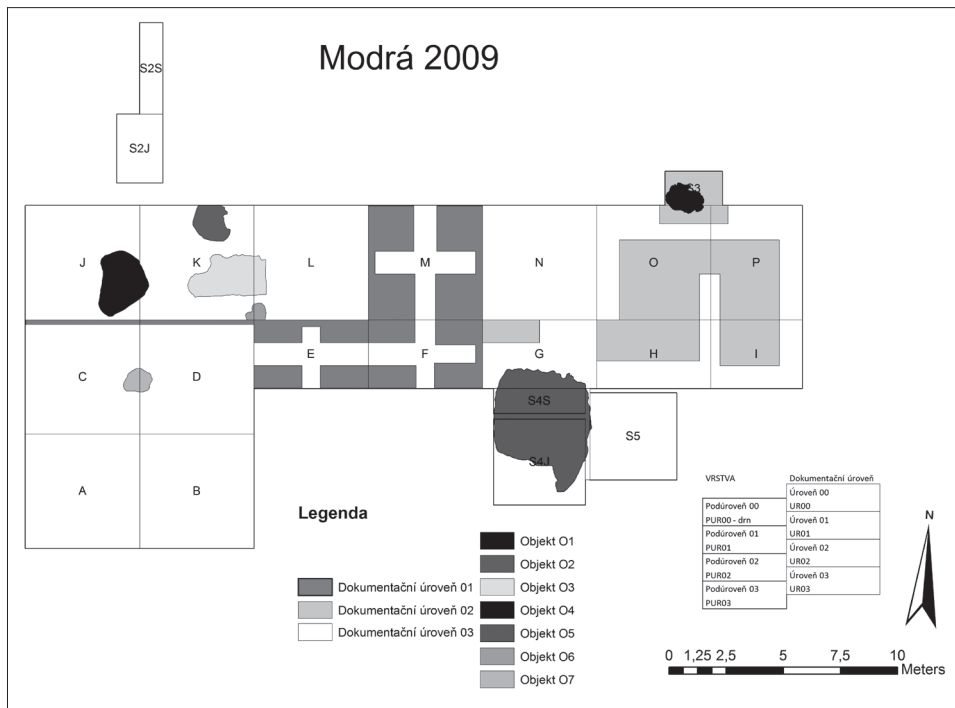
Objekt nejasného srdcovitého tvaru o rozměrech 2×4,5 m. Objekt se na jižní straně kaskádovitě svažuje, hloubka v severní části je 15 cm, na první terase 25 cm a v nejnižším místě na jihu 40 cm. Výplň objektu byla tvořena tmavším odstínem žlutohnědé podložní spraše, nebyl zde nalezen žádný materiál. Severní část objektu byla narušena uložením telekomunikačního kabelu (tab. 1; obr. 1).

Objekt O2

Objekt elipsovitěho tvaru o rozměrech 1,4×1,6 m, severní část objektu zabíhala pod severní profil sektoru K. Výplň objektu byla tvořena slabou (cca 5 cm silnou) vrstvou spraše sytě žlutého odstínu, v objektu nebyl zachycen žádný materiál (tab. 1; obr. 2).

Objekt O3

Objekt obdélníkového tvaru o rozměrech 2,4×1,7 metru a orientaci Z–V. Na jižní polovině západní strany se k objektu připojuje elipsovitého výběžek o rozměrech 1×1 m. Výplň objektu byla tvořena vrstvou podložní spraše tmavšího odstínu o síle 5–10 cm, byl zachycen materiál v podobě drobných úlomků mazanice a malého fragmentu železného slitku (tab. 1; obr. 3).

Obr. 2. Plán výzkumu s jednotlivými sondami, objekty a prozkoumanými úrovněmi.

Foto 1. Pohled z východu na zkoumanou plochu v průběhu výzkumu (foto i kresba autor).

Foto 2. Křížové prokopání kontrolních čtverců E, F, M, brigádníci: dolní trojice zleva – K. Gálová, J. Kadlčík, J. Habartová; horní trojice zleva: A. Dudová, A. Plintovičová, M. Mynář.

Objekt O6

Objekt nepravidelného elipsovitého tvaru s výběžkem na západní straně, o rozměrech 0,9×0,7 m, hloubka objektu je 15 cm, v severní části se nachází křivá prohlubeň klesající až do hloubky 40 cm. Výplň objektu byla tvořena vrstvou podložní spráše tmavšího odstínu, v objektu nebyl zachycen žádný materiál (tab. 1; obr. 4).

Objekt O7

Objekt kruhového tvaru, stěny objektu se směrem dolů jehlanovitě rozšiřují, rozměry ústí jsou 1,1×1 m, u dna potom 1,5×1,2 m, hloubka objektu je 20 cm. Výplň objektu je tvořena vrstvou černozemě, v objektu nebyl zachycen žádný materiál (tab. 1; obr. 5).

Objekt O4 – pec

Ve vrstvě PUR01 zachycena koncentrace mazanicové destrukce a na UR02 již samotný obrys objektu. Nadúrovňová část objektu je tvořena mazanicovou destrukcí, samotný objekt je poté zahlouben do sprašového podloží. Objekt byl postupně odkrýván v 6 fázích (tab. 2).

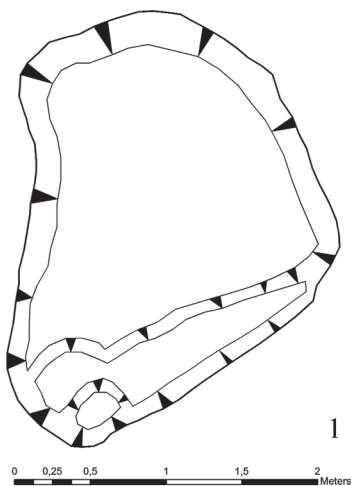
Fáze 1 – Nahrubo byla vypreparována celá zborcená horní část destrukce ve vrstvě PUR01. Destrukce měla podélný nepravidelný tvar a orientaci Z–V. Výška destrukce je 10–20 cm, délka je 1,4 m, šířka 0,7 m v nejširším místě a 0,4 m v nejužším místě. Destrukce je tvořena převážně hlínou a mazanicí.

Fáze 2 – Byly jemně vypreparovány velké kusy mazanic a odebrána většina hlíny. Rozměry a výška destrukce zůstávají stejné jako ve fázi 1, je však již přesně zřetelná samotná stavba destrukce. Většinu destrukce nyní tvoří mazanice a objevují se drobné úlomky uhlíků (tab. 2; obr. 1, 2).

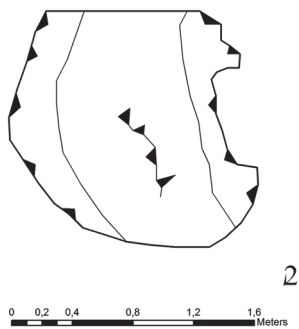
Fáze 3 – Celá destrukce ve vrstvě PUR01 byla vybrána. Na UR02 se v podložní spraši vyrýsoval tmavě černým odstínem obrys zahloubené části pece. Zaznamenaný obrys je neurčitěho tvaru o rozměrech 1,8×1,4 m.

Modrá 2009

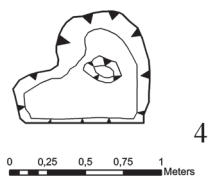
Objekt O1

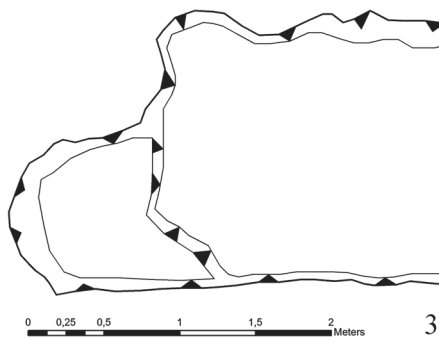
Objekt O2

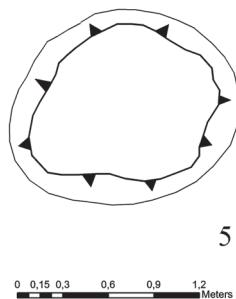
Objekt O6

Objekt O3

Objekt O7

Tab. 1. Plány objektů: 1 – objekt O1, 2 – objekt O2, 3 – objekt O3, 4 – objekt O6, 5 –objekt O7.

Fáze 4 – Byla vypreparována zahlobená část pece, z materiálu ponechány velké mazanice kusy a propálená vrstva s uhlíky. Zahlobená část je tvořena elipsovitou jámou o rozměrech 1,6×1 m, hloubce 35 cm a orientaci Z–V. Stěny západní části jámy se pozvolna svažují ke středu, zatímco ve východní části jsou stěny mnohem prudší. Ve východní části byla zachycena masivnější destrukce tvořena propálenými kusy mazanic, uhlíky a popelovitou vrstvou. Západní část je vyplněna pouze hlínou s drobnějšími úlomky mazanic (tab. 2; obr. 3, 4).

Fáze 5 – Byl odebrán téměř veškerý materiál ze zahlobené části pece, ve východní části byla pod propálenou vrstvou zaznamenána cca 20 cm silná popelovitá vrstva. V objektu byly ponechány pouze kusy mazanic zahlobené do dna jámy (tab. 2; obr. 5).

Fáze 6 – Byl vybrán veškerý materiál, zůstal pouze samotný obrys zahlobené části pece ve formě jámy elipsovitého půdorysu. Stěny západní části jámy se pozvolna svažují, východní část vytváří spíše kotlíkovitou prohlubeň (tab. 2; obr. 6).

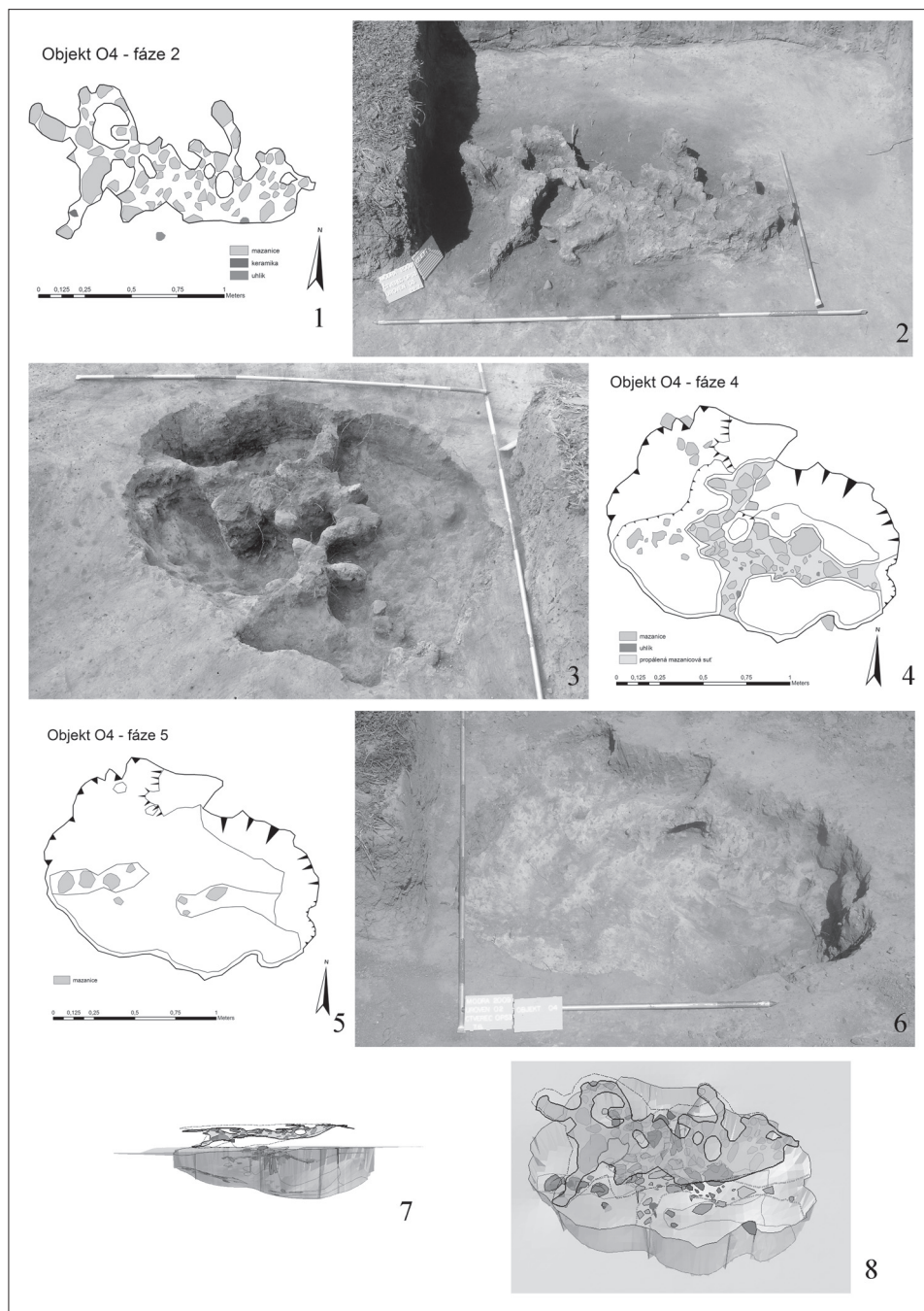
Objekt O4 – popis nálezů a interpretace

Většinu materiálu z tohoto objektu tvoří kusy mazanice, dále bylo nalezeno několik drobných zlomků keramiky a úlomek opracovaného kamene (pravděpodobně zrnotěrky). Mezi mazanicemi se objevují jak drobné úlomky, tak velké kusy. Množství mazanice je z vnitřní strany opáleno a na mnohých z nich se objevují otisky proutí. Tvarově se objevují jak kusy neurčitých tvarů, tak i fragmenty, jejichž jedna strana je konvexně nebo konkávně ohlazená. Keramického materiálu bylo získáno jen nepatrné množství, vyjma jednoho kusu dna se jedná o nezdobené výduti. Keramika pochází ze středohradištního období, je vytáčena na kruhu, v keramickém materiálu je zratelná drobná příměs ostrůva, materiál je kvalitně do šeda až šedočerna vypálen.

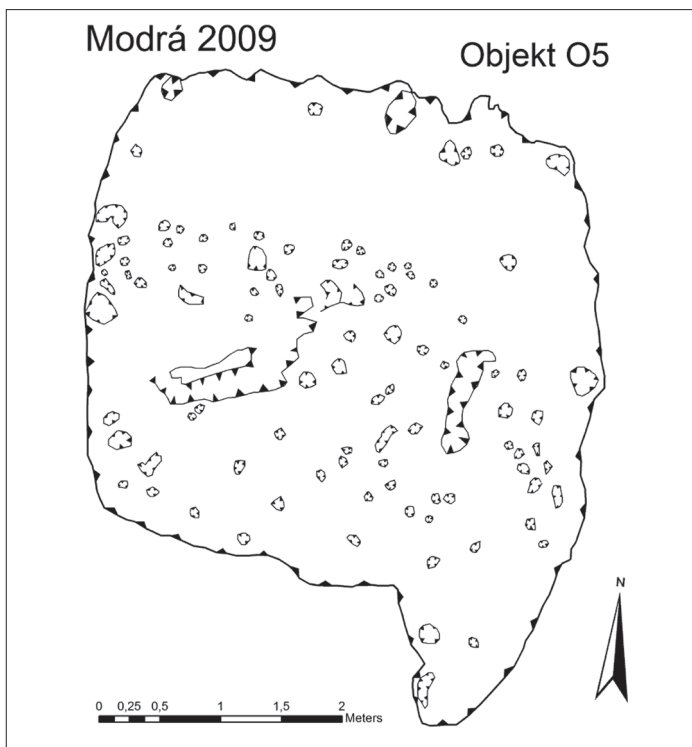
U elipsovitého půdorysu objektu můžeme rozlišit: menší východní půloblouk o rozměrech 0,8×0,9 m více zahlobený do terénu se strmými stěnami a talířovitým tvarem dna, větší západní půloblouk o rozměrech 0,8×1 metr s pozvolna se svažujícími stěnami. Většina mazanic v nadúrovňové části i v místech zapuštěných do podloží se koncentruje na východní straně, stejně tak jako popelovitá vrstva s uhlíky. Na této straně tedy můžeme nad úrovní terénu předpokládat mazaniceovou konstrukci půlkruhového až kruhového půdorysu a v jámě ohniště, zahlobené do spráše. V západní části jámy se tedy nacházelo topeniště. Z mazanice destrukce nelze jednoznačně určit, zda byla pec zaklenuta kopulovitě celá, nebo byla pouze po obvodu vystavěna stěna o výšce několika centimetrů. Dle tvarů mazaniceových fragmentů se jeví jako pravděpodobnější možnost první, jednalo by se tedy o pec kopulovité konstrukce umístěnou mimo sídelní objekt. Co se týče funkce pece, nenacházíme indicie ani v získaném materiálu, ani v konstrukci. Otázka funkce tedy zůstává otevřená.

Objekt O5 – zahlobená chata

Objekt obdélníkového tvaru o rozměrech 4,2×4 m a orientaci Z–V. Na východní polovině jižní strany se k objektu připojuje elipsovité vstupní výběžek o rozměrech 1×1,3 m. Severní polovina objektu je více zahlobena do svahu, aby bylo dosaženo vodorovného dna. Ve vrstvě PUR02 byla zachycena koncentrace materiálu (keramika, mazanice, kosti), samotný tvar objektu byl však zaznamenán až na UR03. Výplň objektu byla tvořena vrstvou černozemě, celková mocnost vrstvy tvořící výplň objektu je cca 25 cm. Uprostřed západní a východní strany byly zaznamenány masivní kúlové jamky (průměr 25–30 cm), další již však drobnější kúlové jamky (průměr 15–20 cm) byly zachyceny podél severní strany objektu. Samotné dno objektu je porýto drobnými kúlovými jamkami (průměr 5–10 cm), jež se shlukují do menších skupinek a utvářejí nepravidelné řady. V jihovýchodní čtvrtině objektu se poměrně nápadně vyrýsoval asi 1 m dlouhý a 20 cm široký žlábek orientovaný S–J, podobný žlábek se objevuje uprostřed západní poloviny objektu, jeho orientace je však SV–JZ a rozměry 1,2 m délka a 20 cm šířka (obr. 3).

Tab. 2. Jednotlivé fáze odkryvu objektu O4 – pece: 1 – O4 fáze 2 – plán situace, O4 fáze 2 – foto z jihu, 3 – O4 fáze 4 – foto ze severu, 4 – O4 fáze 2 – plán situace, 5 – O4 fáze 5 – plán situace, 6 – O4 fáze 6 – foto z jihu, 7 – model pece s jednotlivými fázemi – pohled na profil z jihu, 8 – model pece s jednotlivými fázemi – pohled z jihovýchodu.

Obr. 3. Plán nálezové situace objektu O5.

Objekt O5 – Popis nálezů a datování

Z objektu O5 bylo získáno poměrně velké množství materiálu, většina pochází z vrstvy PUR02.

Celkem bylo nalezeno 860 fragmentů keramiky z časné laténského stupně Lt – A. Nejvíce je zastoupena keramika z tuhovaného materiálu, dále se objevují i zlomky keramiky potuhované a v neposlední řadě také užitková keramika z hrubého materiálu. Co se týče tvarů, jsou v nálezovém celku zastoupeny okraje misek s dovnitř zataženým okrajem (tab. 4; obr. 1–8) či misky s esovitou profilací hrdla z jemného materiálu (tab. 4; obr. 9–14). Dále se objevují okraje hrdel hrnců z hrubšího tuhového materiálu zdobené plastickou lištou (tab. 5; obr. 1, 3, 4, 7), dolíčky či zářezy (tab. 5; obr. 2, 5, 6), fragment dna z hrubšího tuhovaného materiálu zdobený na výduti nehtovými vrypy (tab. 4; obr. 17), a také 2 fragmenty láhve z jemného plaveného materiálu zdobené kolkováním (tab. 4; obr. 15, 16).

Nezanedbatelnou část v nálezovém materiálu tvoří mazanice, celkem 783 kusů o hmotnosti 7 406 g. V poměrně velkém množství mazanice se dalo rozpoznat celkem 21 fragmentů závaží (tab. 3; obr. 11, 12) z nepříliš kvalitního mazanicového materiálu, není proto vyloučeno, že ve zbylém množství mazanic je velké množství dalších fragmentů, avšak přes jejich velkou zlomkovitost je nebylo možné rozeznat.

Z dalších nálezů je třeba zmínit 2 železné nože (tab. 3; obr. 6, 7), 1 železné kování (tab. 3; obr. 8), 4 přesleny (tab. 3; obr. 1–4), 2 kostěné jehly (tab. 3; obr. 9, 10) a fragment bronzového náramku zdobeného na jednom konci několika souběžnými rýhami (tab. 3; obr. 5).

Objekt O5 – prostorové rozmístění materiálu a interpretace

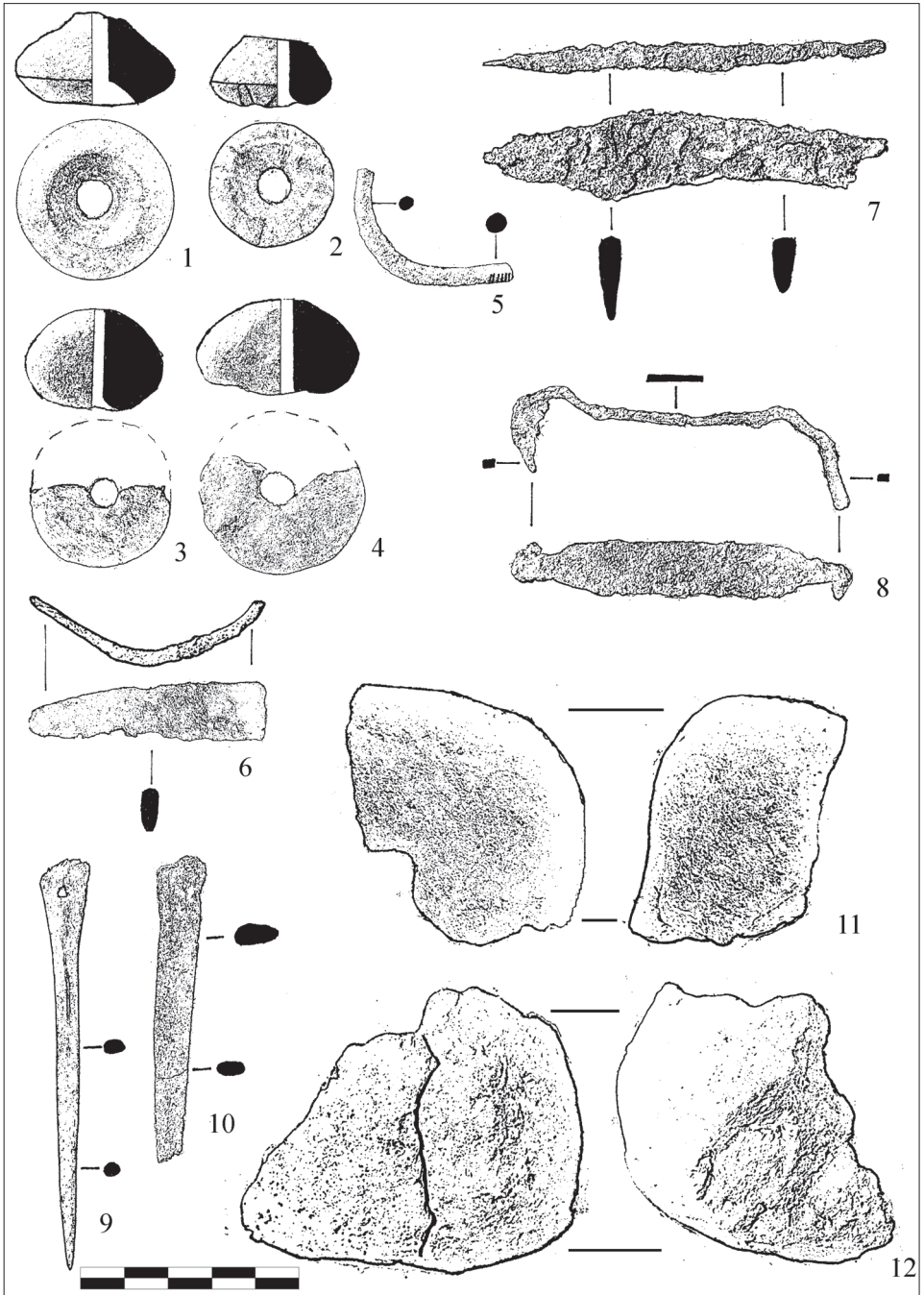
Z hlediska celkové konstrukce objektu máme poměrně dost informací k tomu, abychom jej mohli interpretovat jako částečně zahloubenou chatu se sedlovou střechou, jíž nesly dva ma-

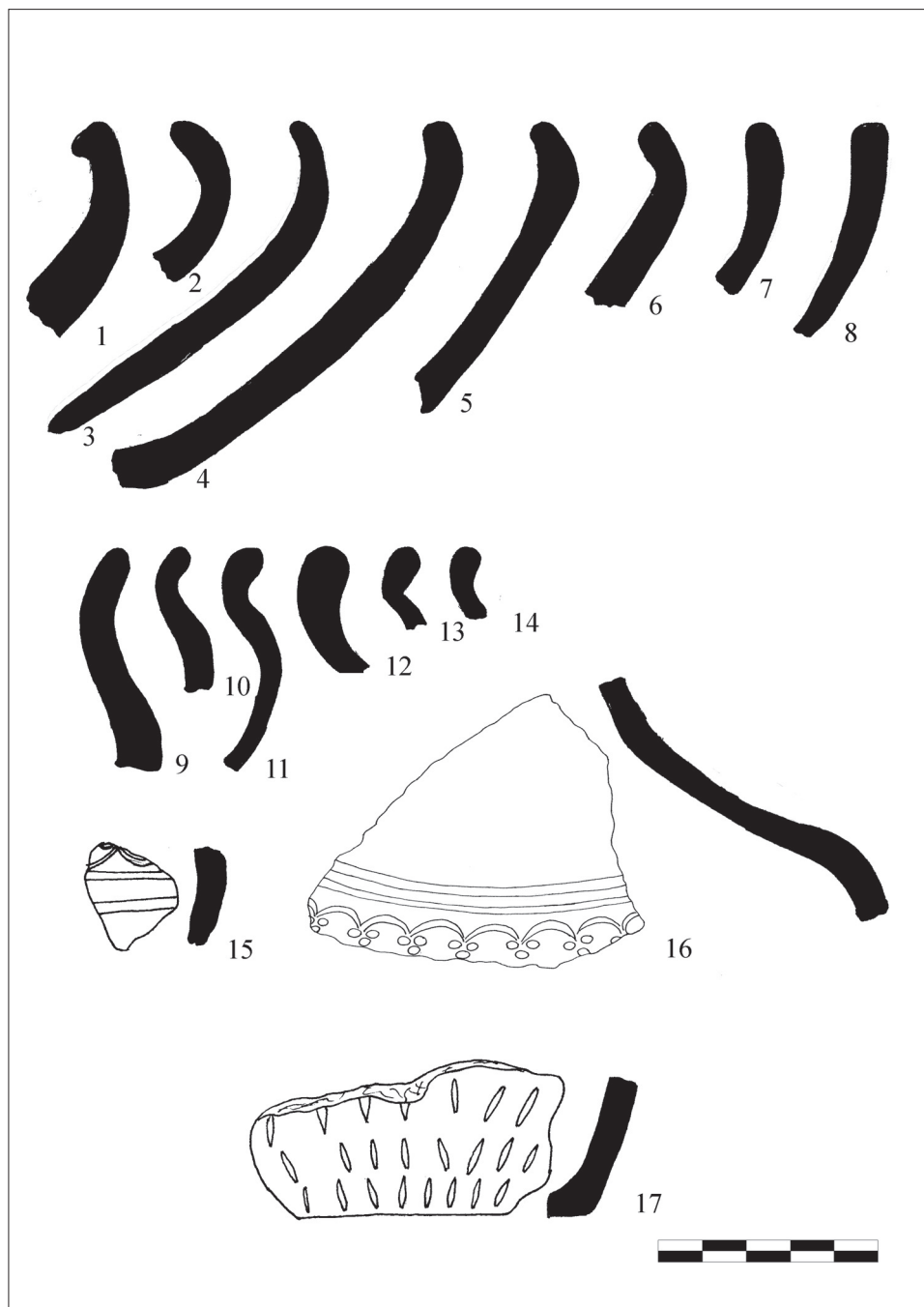
Foto 3. Sonda S4 s profilem a vypreparovaným objektem O5, pohled ze severu.

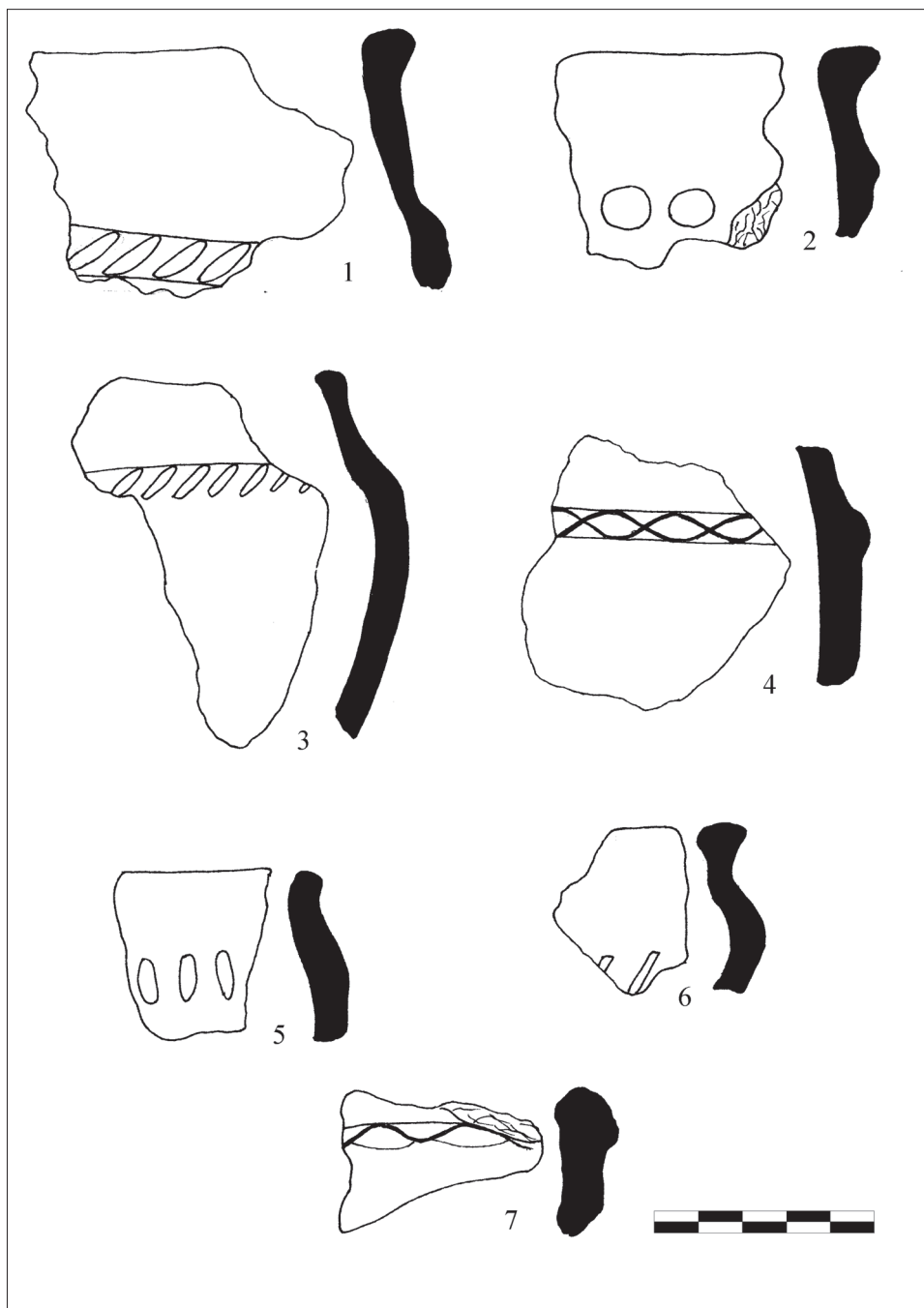
Foto 4. Sonda S4, začišťování objektu O5, brigádníci: zleva – J. Kadlčík, K. Gálová, E. Kohelová, F. Duda.

Tab. 3. Nekeramický materiál z objektu O5.

Tab. 4. Keramický materiál z objektu O5. 1–14 profily okrajů, 15–17 zdobené fragmenty keramiky.

Tab. 5. Keramický materiál z objektu O5, zdobené fragmenty nádob.

sivní kůly, jejichž pozůstatky se podařilo zachytit v podobě velkých kůlových jamek uprostřed kratších stěn. Stěny chaty byly pravděpodobně pouze vypltené a vstup byl v jihovýchodním rohu. Co se týče interpretace funkce a vnitřní dispozice chaty, je otázka složitější. Nálezy 4 přeslenů, 2 jehel a celkem 21 fragmentů závaží nabízí možnost interpretace jako textilní dílny. Pro toto období bohužel nemáme z Moravy žádnou známou analogii. Z Moravy je známa textilní dílna z doby římské, prozkoumána 1967 v Brně-Chrlicích, obsahující sadu 22 závaží (Pernička 1968). Pro dobu laténskou je třeba hledat analogie v Čechách: Křinec – 2 řady závaží a sklad v rohu zahloubené chaty (Sedláčková 1991), Soběsuky – 18 závaží ve 2 řadách při delší stěně (Streit 1938), Praha-Hostavice – nejméně 14 závaží, Dobev – 3–40 závaží (Dubský 1949). Jelikož se z vnitřního vybavení nepodařilo zachytit nic in situ, může více informací přinést prostorová analýza dislokace materiálu v rámci objektu.

Analýza prostorového rozmístění materiálu byla provedena výpočtem kernel density a vstupní data byla vázána na body, ležící ve středech polygonů, odkud pocházel daný materiál. Pro analýzy nebyl zahrnut materiál z vrstvy PUR01, jelikož množství materiálu v této vrstvě je zanedbatelné a materiál se zde nenacházel v původním uložení, vrstva byla narušena zemědělskou činností a mohlo by dojít ke zkresleným výsledkům. Další zkreslení, které bylo korigováno matematickou úpravou, je způsobeno narušením objektu v prostoru sondy S4S uložením telekomunikačního kabelu až na UR03.

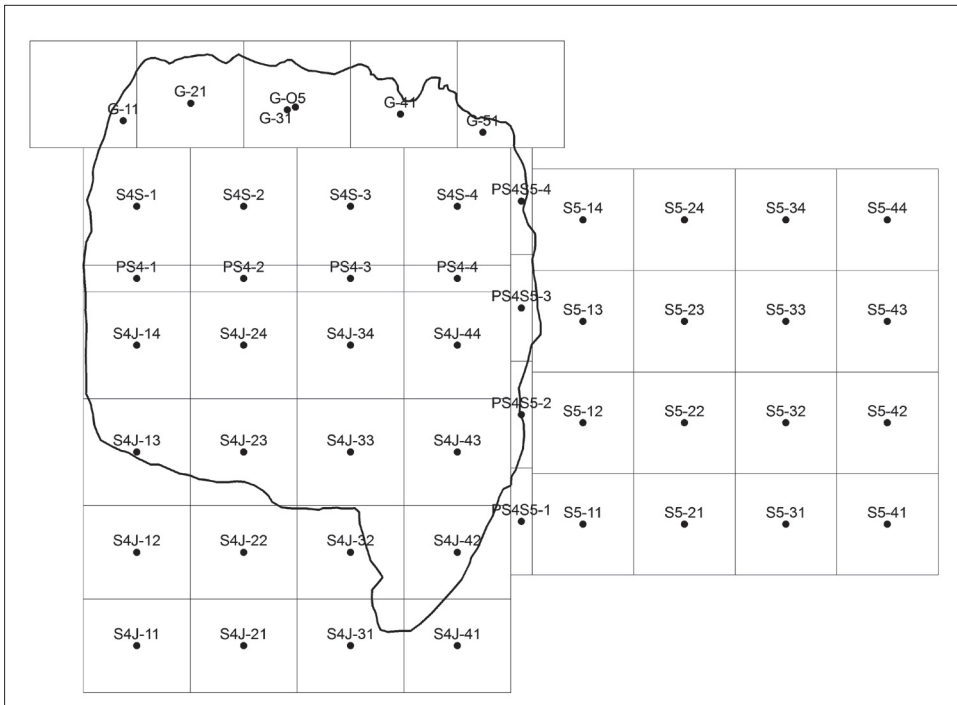
Analýzovaný materiál pochází tedy ze sektorů PUR02 – G (jedná se o severní okraj objektu nepravidelné velikosti), PUR03 – G21, G31, G41 (již samotná výplň objektu, šířka polygonů 1 m a výška dle tvaru objektu). PUR02 – S4S (vrstva byla narušena položením telekomunikačního kabelu) PUR03 – S4S 1, 2, 3, 4 (1×1,1 m, aby bylo dosaženo reprezentativních výsledků, byl materiál z PUR02 rozpočítán dle poměru získaného v této vrstvě a sečten dohromady). Profil S4 1,2,3,4 (1×0,25 m). PUR 02 a PUR03 – S4J (materiál 12, 13, 14, 21, 22, 23, 24, 31, 32, 33, 34, 41, 42, 43, 44 (1×1 m). Profil S4S5 (1×0,25 m). PUR02 – S5 11, 12, 13, 14, 21, 22, 23, 24, 31, 32, 33, 34, 41, 42, 43, 44 (1×1 m) (obr. 4).

Jako proměnné byly do analýzy použity: mazanice – počet kusů a hmotnost v g, keramika – počet kusů a hmotnost v g, uhlíky – počet kusů, závaží – počet kusů a hmotnost v g. Další proměnnou, která byla sledována, je zlomkovitost materiálu (počet kusů děleno hmotností ks/g = f, vyšší číslo značí drobnější úlomky materiálu). Pro výpočet koncentrace zlomkovitosti byly použity zprůměrované hodnoty zlomkovitosti mazanice a keramiky: $f_{\text{keramika}}/2 + f_{\text{mazanice}}/2 = f$. Z důvodu zanedbatelného množství materiálu z oblastí mimo objekt byly použity pouze hodnoty prostorově spadající do objektu O5 (tab. 6).

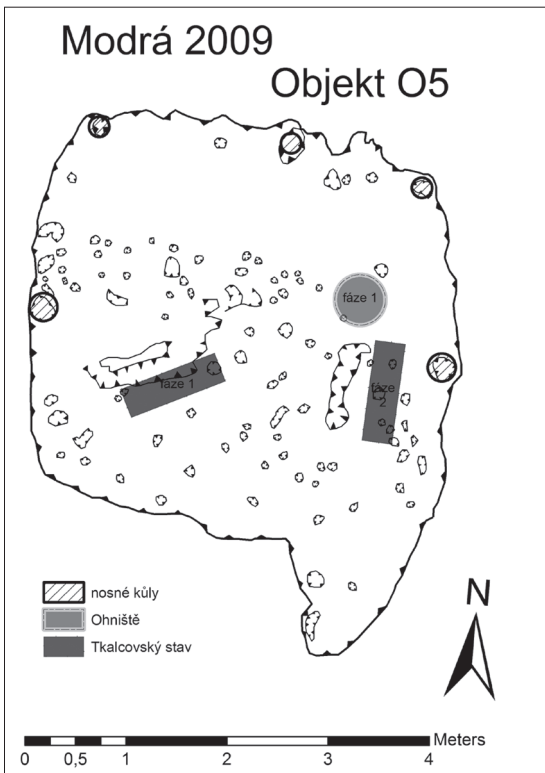
Vyhodnocením koncentrací materiálu získáme tato fakta:

1. Uhlíky se koncentrují ve středu východní části objektu.
2. Jsou patrná čtyři místa s vysokou zlomkovitostí materiálu – ve vstupním výběžku, v jihozápadním rohu objektu, ve středu západní strany a ve středové východní části.
3. Fragmenty závaží vytváří dva shluky – v jihozápadním středu objektu a při východní stěně.
4. Keramika se vyskytuje v celém objektu téměř rovnoměrně, větší koncentrace je pozorovatelná v jižní části.
5. Mazanice se koncentrují v severovýchodním rohu a při východním okraji objektu.
6. Zlomkovitost mazanice a keramiky se téměř shoduje, lze tedy jejich zprůměrováním vytvořit celkový plán.

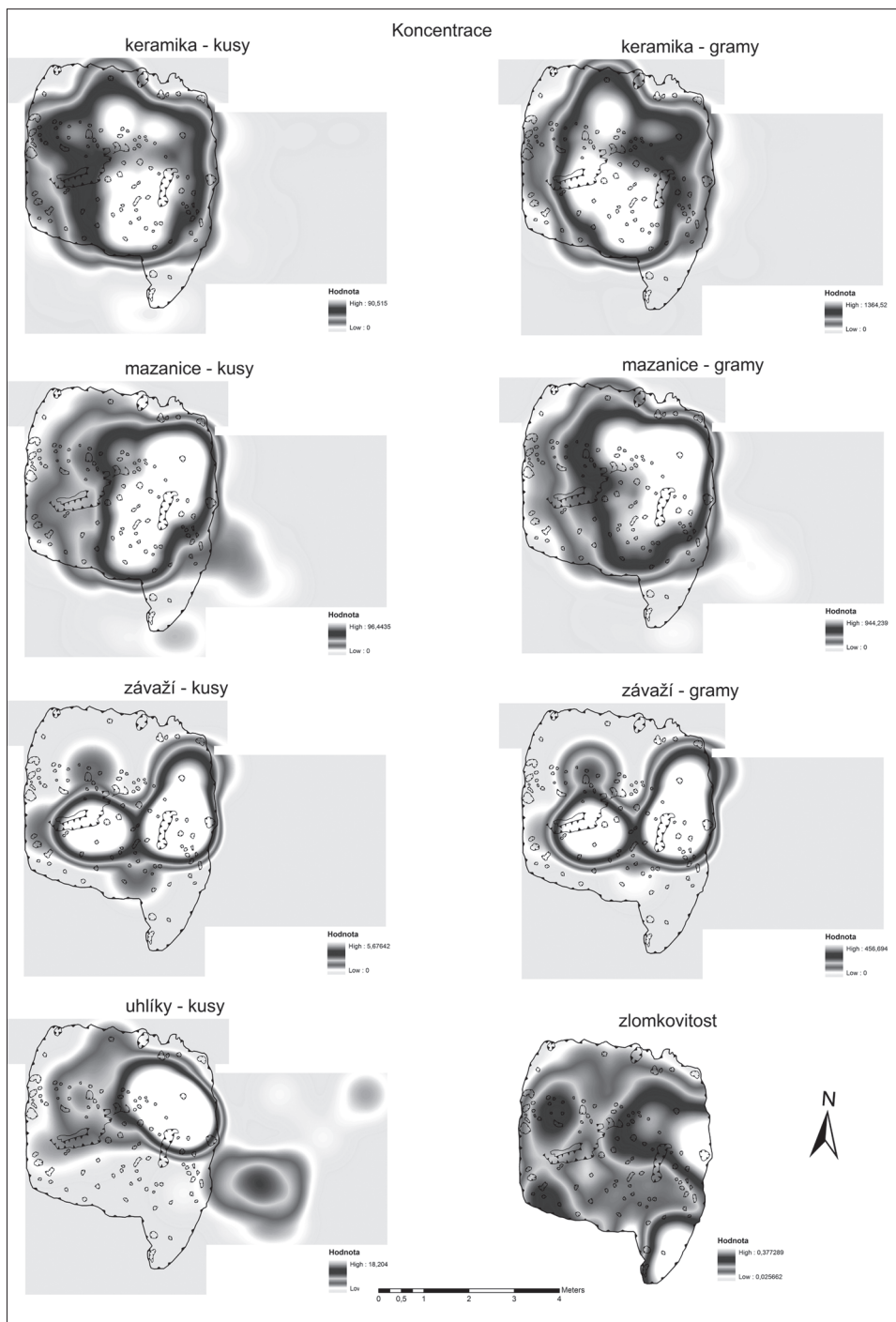
Pokud budeme předpokládat, že místa s větší zlomkovitostí jsou místy, kde byl větší pohyb (což je patrné hlavně v místech vstupního výběžku), získáme oblasti, kde nebyl pravděpodobně vnitřní inventář, ale pouze jen podlaha. Naproti tomu oblasti s menší zlomkovitostí indikují místa s vnitřním inventářem. Poměrně zajímavé informace nám může přinést koncentrace uhlíků, což by mohlo indikovat výskyt ohniště či jiného drobného otopného zařízení v těchto místech. Vystává však otázka, zda 18 drobných uhlíků je pozůstatkem ohniště. Pro existenci otopného zařízení je ale i skutečnost, že je v těchto místech patrná koncentrace mazanice, jakožto teoretická konstrukce topeniště. Jako nejpodstatnější z hlediska konečné

Obr. 4. Rozmístění čtverců použitých pro analýzu prostorového rozmístění materiálu.

Obr. 5. Interpretace koncentrací materiálu v objektu O5.

Tab. 6. Plány koncentrace materiálu z objektu O5.

interpretace objektu je rozmístění fragmentů závaží indikující umístění tkalcovského stavu. První koncentrace u stěny objektu může souviset s koncentrací mazanic, jakožto dalších drobných fragmentů závaží, jež nebylo možné rozpoznat. Oproti tomu se ale staví blízkost otopného zařízení. Druhá koncentrace závaží v jihozápadním středu objektu již není, oproti první, podložena výraznou koncentrací mazanic.

Jako nejpravděpodobnější se jeví tedy možnost dvou fází využití chaty. Předpokládaná velikost vertikálního tkalcovského stavu je cca 100 cm (Holodňák 1993). Ve fázi první (obytně-výrobní) je umístěn tkalcovský stav v místech druhé koncentrace závaží nad žlábkem, který je také cca 100 cm dlouhý. Chata je v počátcích svého využití a teprve se začíná ukládat materiál, tudíž zatím nedochází k výrazné zlomkovitosti materiálu. V místě koncentrace uhlíků je postaveno drobné otopné zařízení s mazanicovou konstrukcí. Ve fázi druhé (výrobní) otopné zařízení zaniká a stav se přesunuje k východní stěně, dochází k rozbití a rozvlečení mazanicové konstrukce otopného zařízení a vzniká oblast větší zlomkovitosti materiálu důsledkem většího pohybu okolo tkalcovského stavu. Na místě prvního umístění stavu vzniká jiný inventář stavby, snad pracovní plocha. Řešení významu drobných kúlových jamek ve dnu objektu je již čistě hypotetické, některé mohly sloužit jako základ stavu, jiné mohou být pozůstatky po vnitřním vybavení (obr. 5).

Shrnutí

Celková výměra zkoumané plochy byla necelých 400 m², v průběhu výzkumu bylo z této plochy prozkoumáno a zdokumentováno zhruba 180 m³ zeminy. Při průměrné hustotě zeminy 1800 kg/m³ tedy prošlo rukama pracovníků asi 300 tun. Celkem se podařilo zachytit 7 objektů, 4 z nich se ukázaly jako archeologicky negativní, v 1 bylo nalezeno jen nepatrné množství materiálu, zbylé 2 se ukázaly, co se týče materiálu jako velmi bohaté.

Většinu materiálu z objektu O4 destrukce pece tvořily kusy mazanice, pouze několik zlomků keramiky datuje pec do středohradištního období. Pec se nacházela mimo obytné objekty, těleso pece bylo zahlabeno do sprašového podloží a nad kruhovou pecní jámou stála pravděpodobně kopulovitá konstrukce. Z materiálu získaného z objektu se nedá určit původní funkce a poměrně slabá popelovitá vrstva a nepřilíš opálené stěny jámy můžou poukazat pouze na krátkodobé využití.

Jako materiálově nejbohatší a nejvýznamnější se ukázal objekt O5, byla z něj získána kolekce materiálu z časně laténského stupně Lt – A. Tento objekt měl původně podobu zahlabené chaty a pravděpodobně sloužil jako tkalcovská dílna. Díky vyhodnocení prostorového rozmístění materiálu můžeme usuzovat na 2 fáze využití objektu – fáze obytné výrobní a fáze výrobní.

Výzkum sídliště na lokalitě Modrá – Hrubý díl v roce 2009 přinesl nové poznatky, které jsou důležité nejen pro místní historický vývoj, ale mohou mít význam i v rámci vývoje osídlení na území celé jižní Moravy. Polykulturní sídliště se ukázalo jako velmi bohaté na nálezy a výzkumy v dalších letech by mohly přinést spoustu dalších zajímavých nálezů a podkrýt tak roušku minulosti.

Tímto bych chtěl poděkovat M. Vaškovým za cenné rady během výzkumu, L. Galuškoví za určení materiálu z pece a v neposlední řadě také všem brigádníkům za odvedenou práci za příznivých i nepříznivých podmínek.

Literatura:

- B e r k o v e c, T., 2001: *Střelice (okr. Brno-venkov)*. Přehled výzkumů 43, str. 228–229. Brno.
- B ř e z i n o v á, H., 1997: *Doklady textilní výroby z 6. – 12. století na území Čech, Moravy a Slovenska*. PA LXXXVIII.
- D r e s l e r, P., M a c h á č e k, J., 2008: *Digitální dokumentace archeologického výzkumu opevnění*. Počítačová podpora v archeologii 2, str. 237–251.
- D u b s k ý, B., 1949: *Pravěk jižních Čech*. Strakonice.

- G a l u š k a, L., 2004: *Slované- doteky předků*. Brno.
- H o l o d ň á k, P., 1993: *Textil- und Ledererzeugung, Knochen- und Geweihverarbeitung*. in: J. Waldhauser.: *V Das hallstatt- und latenezeitliche Seidlung mit Gräberfeld bei Radovesice in Böhmen*, Praha.
- P e r n i č k a, R. M., 1968: *Nově objevená hrnčářská dílna z doby římské v Chrlicích*. SPFFBU 13.
- R u t t k a y, M. 1990: *Pece na ranostředověkých sídliskách juhozápadného Slovenska*. *Archaeologia historica* 15, str. 337–348.
- S e d l á č k o v á, H., 1991: *La Tene sunken-floored houses at Křinec, distr. of Nymburk*. *Archaeology in Bohemia* 1986 – 1990, str. 228–232.
- S k r u ž n ý, L., 1980: *Několik poznámek k otázce vývoje a funkce pece ve Slovanských, středověkých a novověkých objektech*. *Archaeologia historica* 5. str. 221–242.
- S k r u ž n ý, L., 1963: *Příspěvek k třídění a chronologii slovanských otopných zařízení na území ČSSR*. PA LIV, str. 234–265.
- S t r e i t, C., 1938: *Saazer Latenefunde*. Praha.
- V a š k o v ý, M., 2001: *Modrá (okr. Uherské Hradiště)*. *Přehled výzkumů* 43, str. 223.
- V a š k o v ý, M., 2003: *Modrá (okr. Uherské Hradiště)*. *Přehled výzkumů* 44, str. 235.
- V e n c l o v á, N. 2002: *Výroba a sídla v době laténské Projekt Loděnice*. Praha.
- V i g n a t i o v á, J., 1992: *K otázce původu a funkce hliněných pecí v zemních 9.stol na Moravě a na Slovensku*. SPFFBU 37, str. 203–214.
- Z e m a n, T., 2008: *Další podklady germánského osídlení na polykulturním sídlišti v Modré*. *Slovácko* 50, str. 195–212.

Tomáš Chrástek (n. 1987) je studentem archeologie na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Zaměřuje se na Geografický informační systém a raně středověkou archeologii.

Archeological Research on the Area of the Village of Modrá – Hrubý díl in the Yar 2009

A b s t r a c t

The total area of the researched area was a little under 400m², in the course of the research about 180m³ of soil were examined and documented. With an average soil thickness of 1,800 kg/m³, some 300 tons went through the workers' hands. Altogether, 7 objects were detected, four of them turned out to be of no historical value, one contained a tiny amount of material, but the remaining two were remarkably rich in it.

Most of the material from O4 object (destruction of furnace) was pugging stuff, only some potsherd of ceramics date back to the period of fortification. The furnace was located off the residential area, the body of the furnace was embedded in loess subsoil and above the circular furnace pit there was probably a cupolaed construction. The examined material does not reveal much about the purpose of the object and relatively thin ash layer and singed walls of the pit are evidence of short-term use.

In terms of material, the richest and the most significant seems to be O5 object, which contained materials from early Laten period La – A. Originally, this object looked like an recessed hut and served as a weaver's workshop. After examining the interior we can guess two stages of the use of the object – a residential and manufacturing, and purely manufacturing.

Archäologische Untersuchung von 2009 im Gebiet der Gemeinde Modrá – Flurstück Hrubý díl

Z u s a m m e n f a s s u n g

Das Untersuchungsgebiet umfasste knapp 400 km², davon wurden rund 180 m³ Boden ausgehoben. Bei durchschnittlicher Bodendichte von 1800 kg/m³ sind somit ungefähr 300 Tonnen durch die Forscherhände gegangen. Insgesamt 7 Objekte konnten entdeckt werden – 4 davon wurden als archäologisch negativ festgestellt, 1 Objekt erbrachte nur geringe Funde, die übrigen 2 lieferten reichhaltige Materialfunde.

Die meisten Gegenstände vom Objekt O4 (Destruktion eines Ofens) sind Lehmstücke; von Wichtigkeit sind nur ein paar Keramikbruchstücke, auf Grund derer sich der Ofen in die Mittelburgstätte-Zeit datieren lässt. Der Ofen befand sich außerhalb von Wohnobjekten, der Ofenkörper

wurde in den Lößboden vertieft, über der rundförmigen Ofengrube stand vermutlich eine Kuppelkonstruktion. Das gefundene Material ermöglicht nicht, die ursprüngliche Funktion des Ofens zu klären, eine ziemlich dünne Aschenschicht und gering angerauchte Grubenwände weisen nur auf eine kurzzeitige Ausnutzung hin.

Die ergiebigsten und wichtigsten Funde enthielt das Objekt Nr. 5, die einen Materialkomplex aus der Frühlatènezeit (Stufe Lt-A) ergab. Das genannte Objekt wurde früher in Form von einer vertieften Hütte erbaut und kann als Webwerkstätte gedient haben. Die Auswertung der einzelnen Materialstandorte lässt auf zwei Phasen bei der Objektnutzung zu schließen: 1) zu Wohn- und zugleich Erzeugungszwecken, 2) zu Erzeugungszwecken.